

HE valtion aluehallintouudistusta koskevaksi lainsäädännöksi

Finanssineuvos, Janne Öberg
valtiovarainministeriö

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

**Hallitusohjelmassa
uudistukselle asetetut
tavoitteet ja linjaukset
valmistelulle**

**VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET**

Mitä virastoja uudistus koskee?

- Uudistuksen myötä perustetaan uusi valtakunnallinen Lupa- ja valvontavirasto (LVV).
 - Kuuden aluehallintoviraston ja Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston toiminta päättyy.
- Uudistuksen myötä perustetaan 10 alueellista elinvoimakeskusta (EVK).
 - Viidentoista ELY-keskuksen toiminta päättyy.
- Ahvenanmaan valtionvirasto (AVV) jatkaa toimintaansa Ahvenanmaan maakunnassa.
- Muutoksen on määrä tulla voimaan 1.1.2026

Lähtökohtana hallitusohjelma

Uusi Lupa- ja valvontavirasto

- Kootaan pääosa aluehallintovirastojen, Valviran ja ELY-keskusten Y-vastuualueen tarkoituksenmukaiset tehtävät lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävät uuteen valtakunnalliseen Lupa- ja valvontavirastoon.
- Investointien edistämiseksi edetään kohti yhden luukun mallia, jossa asiointi ja lupien haku tapahtuu keskitetysti ja digitaalisesti yhden lupaprosessin kautta.

Uudet elinvoimakeskukset

- ELY-keskusten osalta lähtökohtana on monialainen valtion aluehallinto, joka kootaan nykyistä vahvemmille alueille kymmeneen elinvoimakeskukseen.
- Elinvoimakeskukset ja niiden alueet muodostetaan nykyisten täyden palvelun ELY-keskusten pohjalta lisättynä yhdellä keskuksella turvaamaan ruotsinkieliset palvelut.

Lupa- ja valvontatehtävät

- Vahvistetaan yhdenmukaista lupa- ja valvontakäytäntöä alueesta riippumatta ja sujuvoitetaan lupaprosesseja.
- Kehittämisen pääperiaatteena on moninaisuus.

Turvataan

- kielelliset oikeudet
- varautumisvastuiden toteutuminen
- yhteistyö alueellisten viranomaisten kanssa sekä alueellinen läsnäolo ja toimipisteverkosto
- valvonta- ja lupakäytäntöjen yhdenvertaisuus

Uudistus kattaa

4 600 työntekijää

27 virastoa

11 ministeriön toimialan
lainsäädännön tehtäviä

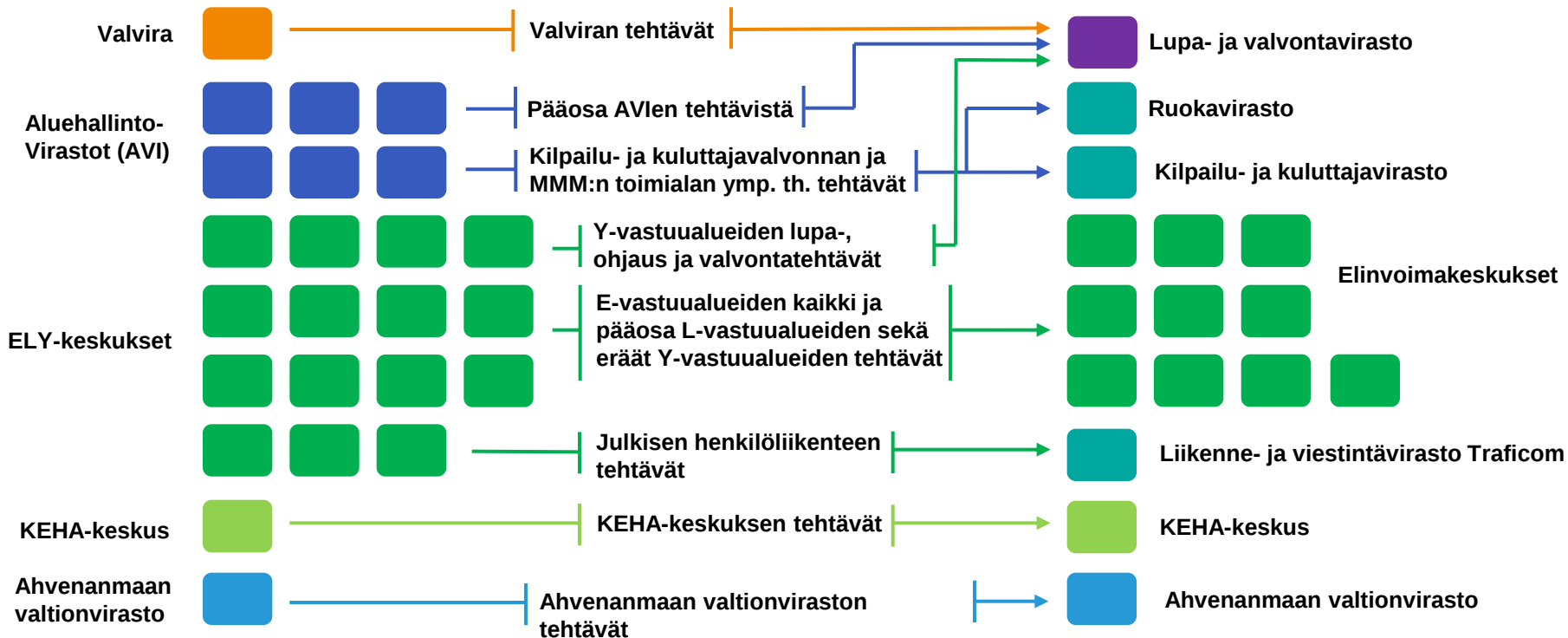
330 milj. e virastojen
nettomäärärahoja
vuonna 2024

Rakenneuudistus ja tehtäväsiirrot

Nykytila: tehtävät organisoitu 24 virastoon: Valvira, 6 aluehallintovirastoa, 15 ELY-keskusta, KEHA-keskus sekä Ahvenanmaan valtionvirasto.

Tavoitetila: tehtävät organisoitu 16 virastoon: LVV, 10 elinvoimakeskusta, KEHA-keskus, Kilpailu- ja kuluttajavirasto, Ruokavirasto, Liikenne- ja viestintävirasto ja Ahvenanmaan valtionvirasto

Vaikutukset henkilöstöön ja muut tehtäväsiirrot

- Toimintansa päättävien virastojen virkamiehet siirtyvät virkoineen ja virkasuhteineen tehtäviensä mukana uusiin virastoihin
- Virastouudistuksen seurauksena ei vähennetä henkilöstöä
- Lisäksi uudistuksen yhteydessä tehdään seuraavat henkilötyövuosimäärältään pienemmät tehtäväsiirrot:
 - Aluehallintovirastojen metsäpalojen tähystyksen hallinnointi- ja ohjaustehtävät siirrettäisiin sisäministeriöön (noin 2 HTV)
 - **Aluehallintovirastojen kilpailu- ja kuluttajahallinnon tehtävät siirrettäisiin Kilpailu- ja kuluttajavirastoon (noin 9 HTV)**
 - Aluehallintovirastojen eläinten terveyttä ja hyvinvointia ja elintarvikkeita koskevat tehtävät siirrettäisiin Ruokavirastoon (noin 63 HTV)
 - ELY-keskusten julkisen henkilöliikenteen tehtävät siirrettäisiin Liikenne- ja viestintävirastoon (noin 30 HTV)

Linjaukset valmistelulle

- Uudistus parantaa palveluiden tuloksellisuutta, vaikuttavuutta ja kustannustehokkuutta.
- Alueellisen läsnäolon ja alueellisen erityisasiantuntemuksen säilymisestä huolehditaan uudistuksessa.
- Uudistukselle ei ole asetettu omaa säästötavoitetta eikä se johda henkilöstön vähentämiseen.
- Valtion ja kuntien, maakuntien tai hyvinvointialueiden välistä tehtävänjakoa ei muuteta tässä uudistuksessa.
- Uudistus rajautuu valtion tehtävien uudelleen järjestämiseen.
 - Uudistuksen yhteydessä on tarkoitus muuttaa hieman alle 300 virastojen tehtäviä koskevaa lakia
 - Valmistelussa on noudatettu uudistuksen käynnistyessä tehtyä linjausta, jonka perusteella tehtäviä koskevia **aineellisoikeudellisia lakeja ei muuteta uudistuksen yhteydessä**, kuin tekemällä niihin vain teknisluonteiset ja uudistuksen johdosta välttämättömät muutokset.
- Uudistus toteutetaan virastojen toimipaikkaverkostoa ja lähtökohtaisesti niihin sijoitettujen virkojen virkapaikkoja muuttamatta.

Esityksen valmistelusta

- Esitys on valmisteltu laajassa valmisteluhankkeessa yhdeksän eri ministeriön ja asianomaisten virastojen kanssa. Esitys on säännönmukaisesti käsitelty poikkihallinnollisessa valtakunnallisessa YT-ryhmässä.
- Esityksen valmistelua on ohjannut valtiosihteereistä ja kansliapäälliköistä koostuva ohjausryhmä. Esitystä on käsitelty useaan kertaan yhteiskunnan uudistamisen ministerityöryhmässä.
- Esitys on ollut laajalla lausuntokierroksella
- Lainsäädännön arviointineuvosto on arvioinut esityksen

Yleiset huomiot lausuntopalautteesta

- Lausuntoja saatiin hieman yli 200 laajasti eri tyyppisiltä lausunnonantajilta
- Yleinen vaikutelma lausunnoista on myönteinen tai vähintään varauksellisen myönteinen. Valtion aluehallintouudistusta koskevaa esitystä on pidetty hyvänä ja perusteltuna
- Lausunnonantajista merkittävin osa katsoi, että lausuntomenettelyssä olleella esityksellä saavutetaan pääosin hallitusohjelmaan kirjatut tavoitteet.
- Uudistus yhdenmukaistaisi ja sujuvoittaisi lupakäytäntöjä sekä osaltaan varmistaisi tasapuolista kohtelua
- Kielellisten oikeuksien turvaaminen uudistuksessa on tärkeää, ja tämä oli esityksessä otettu huomioon.
- Lausuntopalautteissa on esitetty huolia säästöjen vaikutuksista uudistukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamiselle.
- Lausunnoissa on esitetty huolia alueellisen erityisasiantuntemuksesta ja läsnäolosta sekä Lupa- ja valvontaviraston että elinvoimakeskusten osalta.
- Lausunnoissa on esitetty huolia kireälle aikataululle.

Lainsäädännön arviointineuvoston lausunto

- Lainsäädännön arviointineuvoston lausunnon johdosta hallituksen esityksessä on:
 - kuvattu tarkemmin nykytilan haasteet eri virastoissa ja kuinka uudistuksen on tarkoitus muuttaa nykytilaa
 - kuvattu tarkemmin uudistuksen vaikutukset yritysten toimintaan ja uudistuksen vaikutukset ympäristöön
 - arvioitu ohjausjärjestelmän riskejä ja vaikutuksia yhteistyöhön
 - kuvattu tietojärjestelmämuutosten viivästyksien vaikutukset sekä epävarmuustekijät muutuskustannuksiin
 - kuvattu esimerkinomaisesti virkamiesten tehtäväkuviin mahdollisesti tulevista muutoksista
 - kuvattu esimerkinomaisesti aluehallintovirastojen keskeiset tehtävät ja asiaryhmät
 - kuvattu muiden riskiarvioiden lisäksi nimenomaisesti toimeenpanoon liittyvät riskit sekä muutokset työsuojelun valvontaan ja riskeihin
 - lisäksi laajennettu vaikutusarvioita koskien saamelaisten asemaan

Toimeenpanohankkeista

- Virastouudistusten toimeenpanohankkeet ovat aloittaneet toimintansa vuoden 2024 aikana sekä Lupa- ja valvontaviraston että elinvoimakeskusten osalta.
- Toimeenpanohankkeiden valmistelutoimilla tavoitellaan uusien virastojen häiriötöntä käynnistystä ja asioiden käsittelyn katkeamattomuutta sekä tavoitellaan uudistuksen toimeenpanoon liittyvien riskien minimointia.
- Toimeenpanohankkeiden tavoitteina on toteuttaa uusien virastojen suunnittelu ja perustaminen. Lähtökohtana on viraston perustoiminnan ja asiakaspalvelun sujuvuuden turvaaminen mahdollisimman laadukkaasti ja kustannustehokkaasti. Toimeenpanohankkeissa noudatetaan hyvää henkilöstöpolitiikkaa ja osallistetaan henkilöstöä muutoksen valmistelussa laaja-alaisesti.

Valtion aluehallintouudistuksen aikataulusta

- HE eduskuntaan viikolla 11/2025
- Eduskunnan vastaus olisi hyvä saada jo kesäkuussa, jolla osaltaan varmistettaisiin uusien virastojen häiriötön käynnistäminen.
- Virastojen häiriöttömän käynnistämisen kannalta olisi suotavaa, että lakien vahvistamisen ja lakien voimaantulon välillä olisi noin puolivuotta aikaa.
- Vasta TP:n vahvistettua lait, voidaan käyttää siirtymäsäännöksissä säädettyä toimivaltaa, kuten
 - ryhtyä täyttämään viraston johdon virkoja
 - vahvistaa työjärjestykset kattaen myös organisaatorakenteet, jotka määrittelevät muun muassa yksikön päälliköiden tehtävät
 - Laatia pakollisista palveluista sopimukset ja allekirjoittaa ne ym.

Lupa- ja valvontavirasto

Keskeiset nostot hallituksen esityksestä

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

LVV:n perustamisen tavoitteet

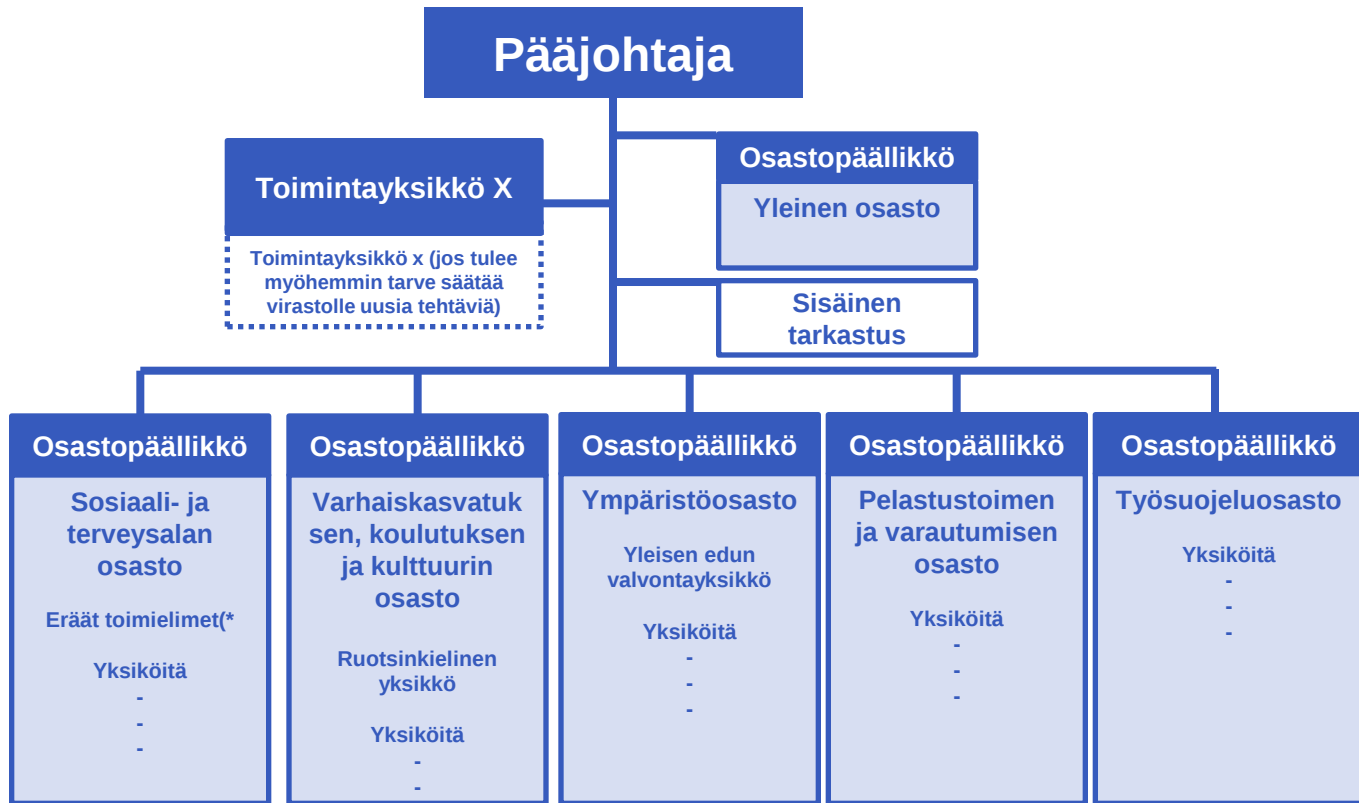
- **Tavoitteena on tuottaa palveluja vaikuttavammin, yhdenvertaisemmin, tehokkaammin ja laadukkaammin.**
- **Muutos selkeyttää virastorakennetta ja tehtävänjakoa valtionhallinnossa.** Useiden eri viranomaisten sijasta jatkossa yksi, valtakunnallinen Lupa- ja valvontavirasto hoitaa valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtäviä. Asiakkaat löytävät mm. lupapalvelut helpommin ja yhden toimivaltaisen viranomaisen tuottamana. Elinvoimakeskukset toimivat entistä vahvemmin alueilla kehittäjänä ja rahoittajana.
- **Nykyisin voimakkaan hajautetusta luvituksen ja valvonnan toimivallasta siirrytään keskitettyyn valtakunnalliseen toimivaltaan, alueellinen läsnäolo varmistaen.** Uudistus edistää kansalaisten ja yritysten yhdenvertaisuutta yhtenäisen lupa- ja valvontatoiminnan myötä ja lisää päätösten ennakoitavuutta. Keskitetty rakenne mahdollistaa kansantaloudenkin näkökulmasta merkityksellisten käyttäjälähtöisten ennakoitavien lupaprosessien, järjestelmien ja palveluiden kehittämisen. Tällä hetkellä esim. järjestelmäkehittäminen on hajautunut usealle toimijalle.
- **Valtakunnallisen viraston käytössä olevia resursseja voidaan kohdentaa koko valtakunnan alueella tarpeiden mukaisesti ja joustavasti.** Virasto voi valtakunnallisena keskushallintovirastona kehittää ja ottaa käyttöön yhtenäiset ja tehokkaat **valtakunnalliset työjonot**, käsittelyprosessit ja käytännöt.
- **Viraston tehtävissä voidaan tehokkaasti edistää korkeatasoisen asiantuntemuksen kehittymistä ja hyödyntämistä toiminnan sijainnista riippumatta.** Virastorajat ja toimialueet eivät ole enää esteenä tehtävien tehokkaalle hoitamiselle asiakkaiden tarpeiden mukaan.
- **Uusi rakenne luo ohjaukselle ja johtamiselle nykyistä paremmat edellytykset. Muutos mahdollistaa entistä selkeämmän viraston koordinoitun ja tehokkaan strategisen ohjauksen,** tavoitteiden asettamisen ja niiden seurannan. Merkitys korostuu entisestään poikkeusoloissa. Yhdessä virastossa on yksi (selkeä) johtamisjärjestelmä.
- **Hallinnon kerroksia vähennetään ja viranomaisketjut lyhenevät.** Viranomaisten välisen koordinaation ja viranomaisten välisten lausuntojen tarve vähenee. Uudistuksella puretaan esimerkiksi AVlen ja Valviran osittaisia päällekkäisyyksiä. Samoin pienemmässä mittakaavassa Ruokavirasto-AVI:t ja KKV-AVI:t.

Lupa- ja valvontavirasto – asema ja toiminta-ajatus

- Valtiolla on erikseen säädettyjä lupa-, valvonta-, rekisteröinti-, toimeenpano-, ohjaustehtäviä sekä yleisen edun valvontaa varten Lupa- ja valvontavirasto LVV.
- Virasto on valtakunnallinen ja monialainen valtion keskushallinnon viranomainen, joka turvaa alueilla vuorovaikutuksessa toimien perusoikeuksien ja oikeusturvan toteutumista. Viraston toiminta perustuu valtakunnallisten tehtäväkokonaisuuksien ja prosessien hoitamiseen.
- Viraston toiminta-ajatuksena on toimia asiakaslähtöisesti, poikkihallinnollisesti ja moniammatillista asiantuntemusta hyödyntäen.
- Virasto kuuluu valtiovarainministeriön hallinnonalaan.
- Virastoa johtaa pääjohtaja. Virastolla on kuusi osastopäällikköä.
- Virasto organisoituu selkeisiin toimialaosastoihin. Osastojen sisäinen organisaatio muodostetaan ensisijassa yksiköiksi, joiden tehtävät pohjautuvat valtakunnallisiin ja yhtenäisiin tehtäväkokonaisuuksiin. Osa työstä voidaan tehdä paikkariippumattomasti, osa vaatii alueellista läsnäoloa. Toiminnallisten yksiköiden lisäksi voi olla tarpeellista toiminnan tehokkaaksi ja asiakaslähtöiseksi järjestämiseksi perustaa myös alueellisia yksiköitä niiden tehtävien hoitamista varten, jotka edellyttävät alueellista läsnäoloa ja erityistä aluetuntemusta
- Virastossa työskentelee noin 2 000 virkamiestä. Virastolla on kaksi toimintamenomomenttia ja viraston talousarviomäärärahat ovat yhteensä noin 150 milj. euroa. Tuloja virastolle kertyy vuosittain noin 30 milj. euroa. Viraston toiminnan rahoitukseen kohdistuu osana tuottavuusohjelmaa ja riihipäätöksiä 2025-2028 merkittäviä säästöjä vuodesta 2026 eteenpäin.

Lupa- ja valvontaviraston organisaatio

*) Sosiaali- ja terveysalan osastolla toimivat:

- Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden valvontalautakunta
- Raskauden keskeyttämis- ja steriloisimisasioiden lautakunta.

Sosiaali- ja terveysalan osaston yhteydessä toimivat :

- Adoptiolautakunta
- Valtakunnallinen lääketieteellinen tutkimuseettinen toimikunta.

Lupa- ja valvontaviraston toimialat –

Lähtökohtana poikkihallinnollisuuden hyödyntäminen ja asiakkaiden sujuva palvelu

Sosiaali- ja terveystoimiala

- Sosiaali- ja terveydenhuollon, terveydensuojelun sekä alkoholi- ja tupakkahallinnon ja adoptioasioiden hallinnon lupa- ja rekisteröinti-, ohjaus-, valvonta- ja rahoitustehtäviä sekä muutoksenhakuviranomaistehtäviä

Ympäristötoimiala

- Ympäristönsuojelun, luonnonsuojelun, alueidenkäytön, rakentamisen, vesien- ja merenhoidon lupa-, ohjaus-, suunnittelu- ja valvontatehtäviä, vesitalousasioiden lupa- ja valvontatehtäviä sekä ympäristövaikutusten arviointiin liittyviä tehtäviä ja muita ympäristön käyttämistä ja suojelua koskevia tehtäviä

Työsuojelutoimiala

- Työsuojeluhallinnon lupa-, valvonta- ja ohjaustehtäviä sekä tuotevalvontatehtäviä

Varhaiskasvatuksen, koulutuksen ja kulttuurin toimiala

- Varhaiskasvatusta, opetusta, koulutusta, kirjastoja, liikuntaa, nuorisoa ja hautaamista koskevia lupa-, valvonta-, ohjaus- ja rahoitustehtäviä ja muutoksenhakuviranomaistehtäviä

Pelastustoimen ja varautumisen toimiala

- Pelastustoimen valvonta, pelastustoimen palvelujen laadun, saatavuuden ja tason valvonta ja arviointi, suuronnettomuusharjoitusten arviointi erityistä vaaraa aiheuttavissa kohteissa, metsäpalojen lentotähystyksen hallinnointi ja ohjaus, pelastustoimen valtionavustuksiin liittyvät tehtävät, varautumisen alueellisen yhteistyön järjestäminen ja alue- ja paikallishallinnon turvallisuussuunnittelun edistäminen

Elinkeinonharjoittamiseen liittyvät luvat ja valvonta

- Lupa- ja valvontatehtäviä sijoittuu substanssin mukaan kaikille osastoille.
- Lisäksi viraston yleinen osasto, jolle kuuluisi viraston hallinto ja yhteiset toiminnot, hoitaisi eräitä pienempiä tehtäviä, jotka eivät kuuluisi virastolain 3 §:n mukaisen toimialajaottelun mukaan viraston muille osastoille.
- Yleinen osasto voisi hoitaa laaja-alaisesti mm. ulkoministeriön, puolustusministeriön, oikeusministeriön, valtiovarainministeriön, maa- ja metsätalousministeriön, työ- ja elinkeinoministeriön toimialan lainsäädännössä virastolle säädettyjä tehtäviä.
- Toimeenpanohankkeessa on tehty ehdotuksia elinkeino- ja oikeusturva-asioiden kokoamiseksi pois yleiseltä osastolta omaksi valtioneuvoston asetuksella perustettavaksi toimintayksiköksen. Asiaa koskevia ehdotuksia jatko valmistellaan.

ELINKEINOVALVONTA- JA OIKEUSTURVATEHTÄVÄT LVV:SSÄ

Elinkeinoluvat ja -rekisteröinnit

Rahanpesulain
rekisteritehtävät

Perintätoimen
rekisteröintitehtävät

Panttilainaus-
laitosten
toimilupatehtävät

Löytötavara-
toimistojen
lupatehtävät

Kiinteistön ja
vuokrahuoneiston
välityслиikkeiden
rekisteröintitehtävät

Elinkeinovalvonta

Rahanpesulain
valvonta

Perintätoimen
valvonta

Positiivisen
luottorekisterin
valvonta

Panttilainaus-
laitosten valvonta

Löytötavara-
toimistojen valvonta

Mittauslaitelain
noudattamisen
valvonta

Kiinteistön ja
vuokrahuoneiston
välityслиikkeiden
valvonta

Tekijänoikeuslain
valvonta

Maksutalletukset ja vakuudet

Talletuksien ja vakuuksien
vastaanotto, säilyttäminen ja
luovuttaminen / vapauttaminen

Elinkeinovalvonnan ja oikeusturvan muut hakemukset ja palvelut

Luvanvaraiset yhdistykset,
ampuma-aseiden käytön
harjoittaminen

Rakenteilla olevan
asunto-osakeyhtiön
turva-asiakirjojen
säilytys

Luvan haku
kunnalliseen
pysäköinnin
valvontaan

Metsästyksen
rajoittaminen yleisen
turvallisuuden vuoksi

Erävalvonta

Yhteisäluelain
mukaisten sääntöjen
vahvistaminen

Valtionavustusten
maksaminen

Oikeudelliset palvelut

Valtiokonttorin
määräämään
uhkasakon
määrääminen

Haasteiden
vastaanottaminen

Määräys kanteen
ajamiseksi

Valtion asiamiehenä
toimiminen

Valtion saatavien
valvonta

Valtion edustaminen

Vaalipiirilautakunnan
asettaminen

Kuntien ja hyvinvointialueiden laillisuusvalvonta

Kuntakantelut

Hyvinvointialue-
kantelut

Yhteisöoikeudelliset palvelut

Yhtiökokouksen ja
yhdistyksen
kokouksen
koollekutsumisen
oikeuttaminen

Toiminnan-
tarkastajan
määrääminen
ilmoituksesta tai
hakemuksesta

Eriyksen
tarkastuksen
määrääminen

Työvoimapalvelujen valvonta

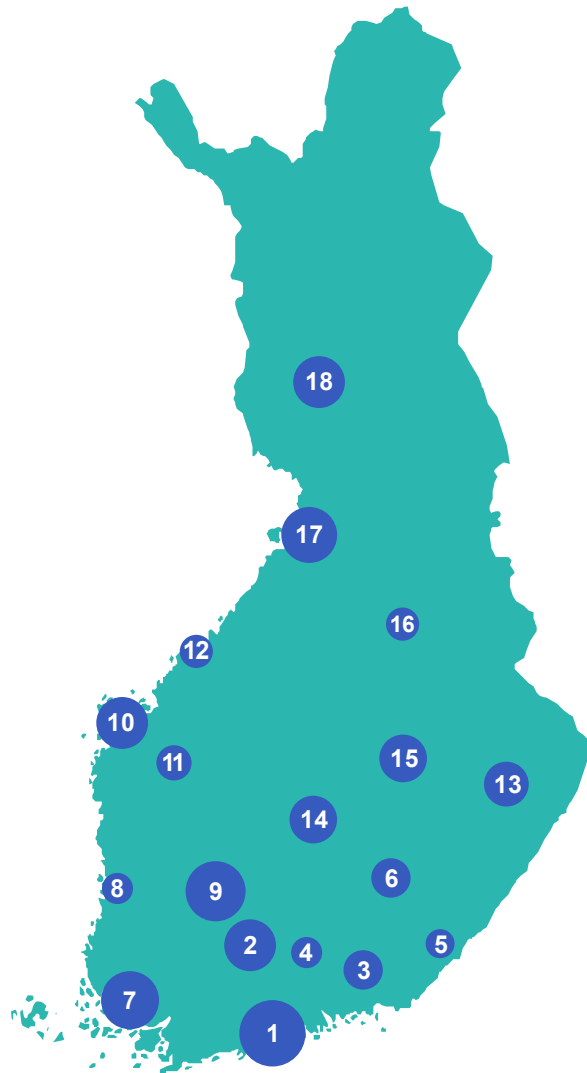
Työvoimapalveluiden valvonta ja kantelut

Päivittäistavarahuolto poikkeusoloissa

Päivittäistavarahuolto poikkeusoloissa

Lupa- ja valvontaviraston toimipaikat

1. Helsinki (533 hlö)	10. Vaasa (154 hlö)
2. Hämeenlinna (127 hlö)	11. Seinäjoki (45 hlö)
3. Kouvola (65 hlö)	12. Kokkola (30 hlö)
4. Lahti (25 hlö)	13. Joensuu (81 hlö)
5. Lappeenranta (23 hlö)	14. Jyväskylä (98 hlö)
6. Mikkeli (66 hlö)	15. Kuopio (99 hlö)
7. Turku (199 hlö)	16. Kajaani (28 hlö)
8. Pori (24 hlö)	17. Oulu (184 hlö)
9. Tampere,
päätoimipaikka (209 hlö)	18. Rovaniemi (141 hlö)

Lupa- ja valvontaviraston ohjausjärjestelmä

- Lupa- ja valvontavirasto on yksi kirjanpitoyksikkö ja tulosohjattu virasto. Viraston tulos- ja resurssisuunnittelumalli toteuttaa ministeriövastuuta ja virastolle valmistellaan yksi koko virastoa koskeva tulossopimus.
- Viraston toiminta rahoitetaan pääsääntöisesti kahdelta toimintamenomomentilta: valtiovarainministeriön pääluokkaan sijoitettavalta ns. pääasialliselta toimintamenomomentilta ja sosiaali- ja terveysministeriön pääluokkaan sijoitettavalta työsuojeluvalvonnan toimintamenomomentilta.
- Viraston ohjaus jaetaan *yleishallinnolliseen ohjaukseen ja toimialaohjaukseen*
- Yleishallinnollisesta ohjauksesta vastaa valtiovarainministeriö: tulosohjauksen ja taloussuunnittelun valmistelu ja yhteen sovittamisesta sekä ohjaus viraston hallintoa ja yhteisiä toimintoja koskien.
- Toimialaohjauksesta vastaa kukin viraston tehtävälainsäädännössä vastaava ministeriö omalla toimialallaan.
- Valtiovarainministeriö asettaa suunnittelun ja ohjauksen yhteensovittamiseksi neljäksi vuodeksi kerrallaan ohjausryhmän, jossa ovat edustettuina toimialaohjaavat ministeriöt.
- Mikäli ohjauksen toimenpiteitä yhteen sovitettaessa ilmenee ministeriöiden välillä eriäviä näkemyksiä, toteutetaan toimenpiteet kyseessä olevasta toimialasta vastaavan ministeriöin kannan mukaisesti.

Lupa- ja valvontaviraston johtaminen 1/2

- Virastoa johtaisi pääjohtaja. Pääjohtaja vastaisi viraston tuloksellisuudesta tulosohjaaville ministeriöille.
- Pääjohtajalla olisi toimivalta päättää viraston toimintamenomäärärahojen ja henkilöstövoimavarojen jakautumisesta viraston sisällä ja viraston työjärjestyksestä (määräykset viraston organisaatiosta, hallinnon ja yhteisten toimintojen järjestämisestä, viraston toimipaikkojen sijainnista, viraston palveluiden saatavuuden perusteista sekä asioiden valmistelusta ja ratkaisemisesta).
- Pääjohtaja vastaisi viraston hallinnosta ja muista yhteisistä toiminnoista ml. työnantaja- ja henkilöstöpolitiikka.
- Osastoissa ratkaistaan asiat, jotka kuuluvat kunkin osaston substanssilainsäädännöstä tuleviin tehtäviin. Pääjohtajalle ei olisi otto-oikeutta osastoilla tehtäviin substanssipäätöksiin.
- Osastopäälliköt ja toimintayksikköjen johtajat vastaisivat johtamiensa osastojen ja toimintayksiköiden tuloksellisuudesta osana viraston tuloksellisuutta - ensikädessä siis pääjohtajalle (poikkeuksena työsuojelu, joka vastaa suoraan STM:lle).

Lupa- ja valvontaviraston johtaminen 2/2

- Osastopäälliköllä olisi toimivalta päättää tarkentavasta osaston työjärjestyksessä osaston tehtävien hoitamisesta ja osaston sisäisestä organisoinnista, osaston toiminnan järjestämisestä sekä osaston sisäisestä henkilöstövoimavarojen jakautumisesta.
- Koko johdolla olisi velvollisuus huolehtia tarvittavasta yhtenäisyydestä ja yhteistoiminnasta. Virastossa olisi johtamisen tukena neuvoa antava johtoryhmä.
- Valtioneuvosto nimittäisi viraston pääjohtajan ja viraston yleisen osaston osastopäällikön VM:n esittelystä.
- Osastopäällikön nimittäisi valtioneuvosto sen ministeriön esittelystä, jonka toimialaan osaston tehtävät pääasiallisesti kuuluvat. Pääjohtajaa ja muita ohjaavia ministeriöitä tulee kuulla.
- Pääjohtaja nimittäisi osastopäällikön välittämänä alaisina toimivat yksikön päälliköt. Yksikön päällikön alaisena toimivat virkamiehet nimittää ja muun henkilöstön ottaa osastopäällikkö (ns. yksi yli yhden periaate). Työsuojeluosaston johtaja nimittäisi kuitenkin osastonsa koko henkilöstön.

Varautumisen alueellinen yhteistyö

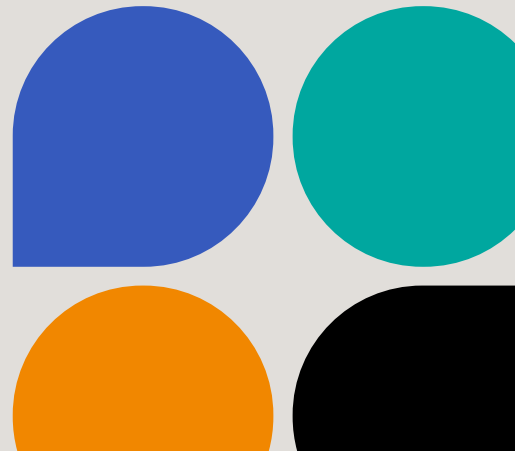
- Valtakunnallisen lupa- ja valvontavirastolle säädettäisiin tehtäväksi varautumisen alueellinen yhteistyö. Tehtävää toteutettaisiin varautumisen yhteistyöalueella, jotka ovat yhteneväisiä sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöalueiden kanssa.
- Lupa- ja valvontaviraston apuna toimisivat alueelliset valmiustoimikunnat, jotka virasto asettaa. Valmiustoimikunnat toimivat varautumisen alueellisen yhteistyön suunnittelussa, kehittämisessä ja seurannassa.
- Tehtävän täsmentämisellä ja valmiustoimikunnista säätämisellä vahvistettaisiin varautumisvastuiden yhteensovittamista ja varmistettaisiin varautumisen yhteistoiminnan toteutumista alueellisten viranomaisten kanssa. Alueellisen varautumisen yhteistyön järjestäminen on SM:n toimialaa, mutta varautuminen kuuluu kaikille toimialoille. Kyseessä on vahvasti monialaista virastoa läpileikaava kokonaisuus, jossa uusi valtakunnallinen virastorakenne mahdollistaa suuren synergiaedun.
- Alueellisen varautumisen kehittäminen jatkuu. Käynnissä on sisäministeriön ja valtiovarainministerin yhteinen hanke, jossa selvitetään kuntien, kaupunkien, hyvinvointialueiden ja valtion alueellisten toimijoiden sekä kirkon ja huoltovarmuuskriittisten kolmannen sektorin varautumisen nykytilannetta ja vastuita. Työn tavoitteena on selvittää alueellisten yhteistyörakenteiden järjestämisen eri vaihtoehdot selvittää alueellisen tilannekuvatoiminnan nykytila ja tehdä ehdotus toimintamallista ja sen ohjauksesta. Hanke tekee ehdotuksensa tarvittaviksi kehittämistoimenpiteiksi kevään aikana.

Viraston päällikkönimitykset ja pääjohtajan ratkaisuvallta

- Osaston toimialaohjauksesta vastaavat ministeriöt valmistelevat osastopäällikön nimityksen valtioneuvoston ratkaistavaksi. Ministeriö, jonka toimialaan osaston tehtävät pääasiallisesti kuuluvat, esittelee nimityksen valtioneuvostossa. Pääjohtajaa ja muita ministeriöitä, joiden toimialaan osaston tehtävät kuuluvat, on kuultava ennen nimitystä.
- Pääjohtaja nimittää yleisen osaston ja toimintayksikön yksikön päälliköt sekä yleisen osaston ja toimintayksikön muut virkamiehet ja ottaa muun henkilöstön palvelukseen.
- Pääjohtaja nimittää osastojen yksikön päälliköt osastopäällikön tai hänen määräämänsä esittelystä, osastopäällikkö nimittää osaston muut virkamiehet ja ottaa palvelukseen muun henkilöstön. Nimitystoimivallan delegointi osaston työjärjestyksellä on mahdollista yksi yli yhden –periaatteella ja muiden kuin esihenkilövirkojen osalta. Mikäli osastojen ulkopuolisia toimintayksikköjä perustetaan, valtiovarainministeriö määrää toimintayksikön johtajan tehtävään pääjohtajan tai hänen määräämänsä esittelystä.
- Pääjohtajalla ei ole niin sanottua otto-oikeutta viraston ”toimialaosastojen” (esim. ympäristöosaston) päätettäväksi kuuluviin asioihin. Pääjohtajan ratkaisuvallta ja samalla myös otto-oikeus ulottuu vain viraston yleisen osaston asioihin.

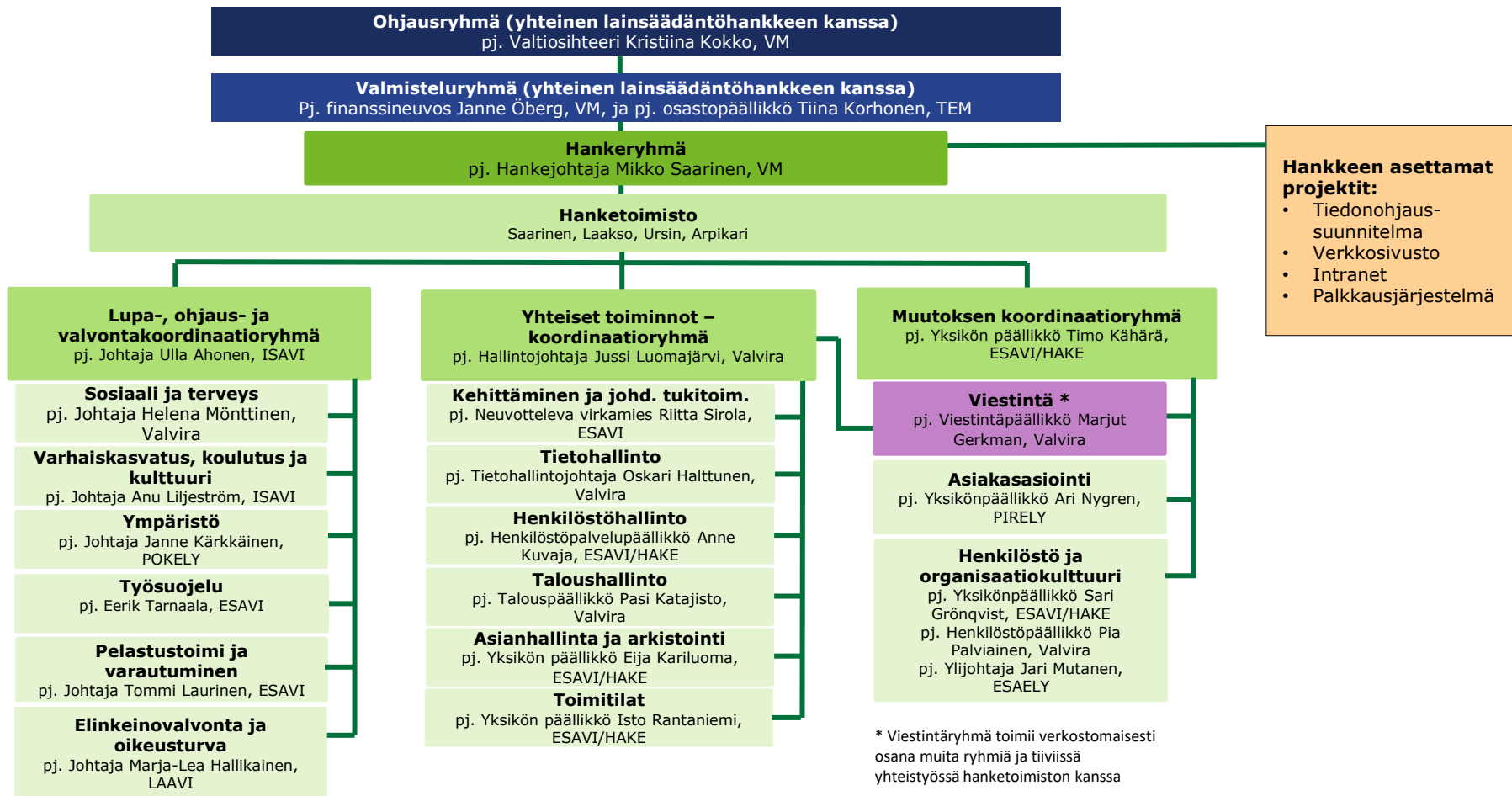
Lupa- ja valvontaviraston toimeenpanohankkeen esittely

Avainlukuja toimeenpanohankkeesta

- 22** ryhmää, 4 hankkeen omaa projektia ja useita hankkeen liitännäisprojekteja (mm. Valtori, Palkeet, Syke, Metsähallitus, KEHA)
- ~300** ryhmiin nimettyä esihenkilöä ja asiantuntijaa tai muuten työhön suoraan osallistuvaa virkamiestä
- 410** tunnistettua kriittistä ja välttämätöntä hankkeen tuotosta
- 171** valmistunutta kriittistä ja välttämätöntä hankkeen tuotosta
- 7,5** miljoonaa euroa hankerahoitusta
- 7,4** miljoonaa euroa budjetoituja kustannuksia

Päätöksenteko toimeenpanohankkeessa

Elinvoimakeskukset ja KEHA

Keskeiset nostot hallituksen esityksestä

Marko Laiho, teollisuusneuvos
Työ- ja elinkeinoministeriö

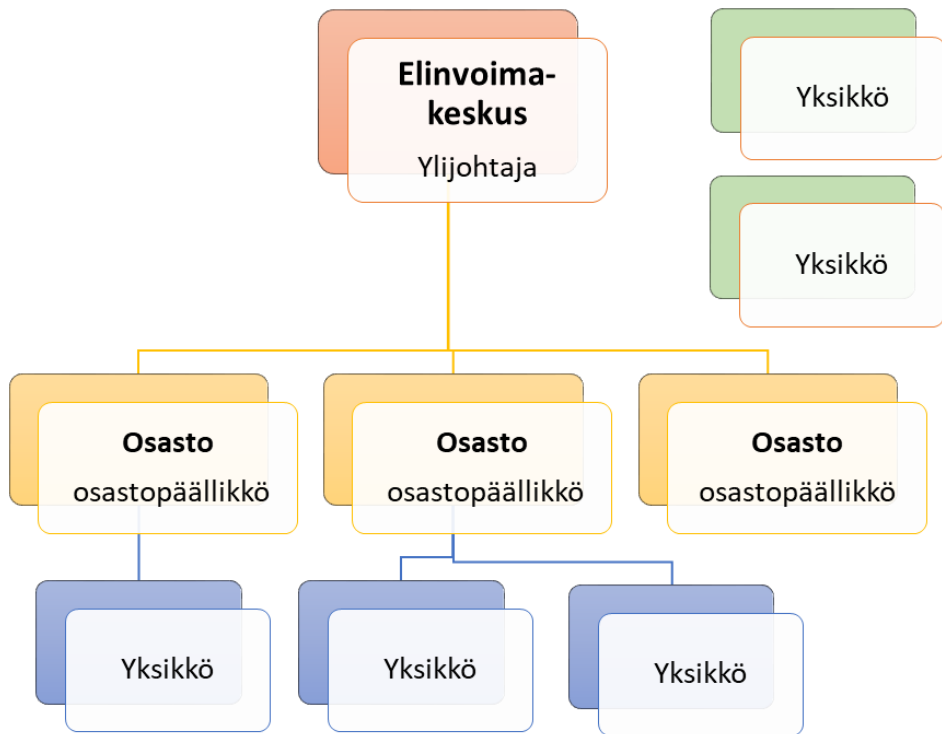

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Elinvoimakeskusten asema ja toiminta-ajatus

- Uudistuksella luodaan monialainen ja vahvempi valtion aluehallinto, joka keskittyy alueiden ja asiakkaiden tarpeisiin. Tavoitteena on parantaa palveluiden tuloksellisuutta, vaikuttavuutta ja kustannustehokkuutta.
- Elinvoimakeskukset ovat työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalaan kuuluvia monialaisia valtion aluehallinnon viranomaisia.
- Elinvoimakeskukset edistävät alueiden elinvoimaa hoitamalla niille säädettyjä kehittämis-, rahoitus- ja toimeenpanotehtäviä. Elinvoimakeskukset toimivat asiakaslähtöisesti, digitalisaatiota hyödyntäen ja yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.
- Elinvoimalla tarkoitetaan kokonaisuutta, joka kuvaa alueen ja sen elinkeinotoiminnan kestäväää kasvua ja puhdasta siirtymää, uudistumista ja kilpailukykyä sekä yrittäjyyden toimintaedellytyksiä, ruuantuotannon ja muun elinkeinotoiminnan kannattavuutta ja toimivia liikenneyhteyksiä, luonnonvarojen kestäväää käyttöä, luonnon monimuotoisuutta ja ympäristön hyvää tilaa, huoltovarmuutta ja turvallisuutta, työvoiman osaamista, työllisyyttä ja asukkaiden hyvinvointia sekä muita alueen vetovoimaa lisääviä tekijöitä.
- Elinvoimakeskusten toiminnan lähtökohtana on alueellisuus, mutta perustellusta syystä ne voivat hoitaa tehtäviä laajemmalla alueella. Tällaisia syitä ovat esimerkiksi palvelujen saatavuuden parantaminen ja asiakkaiden yhdenmukainen kohtelu, voimavarojen käytön tehostaminen, kielellisten oikeuksien edistäminen, erityisasiantuntemuksen saatavuus, tehtävän alueellinen luonne tai turvallisuuden kannalta kriittisten toimintojen ylläpito.

Yleiskuva elinvoimakeskusten organisaatiosta

- Elinvoimakeskusten arvioitu henkilötyövuosien määrä, arvio on tehty vuoden 2024 henkilötyövuositietojen pohjalta
- Toimintamenoilla palkatut, noin 60 – 240 henkilötyövuotta / elinvoimakeskus
- Elinvoimakeskusten osastojen arvioitu henkilötyövuosimäärä, 10 – 60 henkilötyövuotta / osasto
- Yhteensä elinvoimakeskusten arvioitu henkilötyövuosimäärä on noin 2 000 (v. 2024, kaikki momentit)

Elinvoimakeskusten toimialueet ja toimipaikat

1. Uudenmaan elinvoimakeskus

Uusimaa, päätoimipaikka Helsingissä

2. Lounais-Suomen elinvoimakeskus

Varsinais-Suomi, Satakunta ja Ahvenanmaa, päätoimipaikka Turussa ja toimipaikka Porissa

3. Kaakkois-Suomen elinvoimakeskus

Etelä-Karjala, Kymenlaakso ja Päijät-Häme, päätoimipaikka Kouvolassa ja toimipaikat Lappeenrannassa ja Lahdessa

4. Sisä-Suomen elinvoimakeskus

Pirkanmaa ja Kanta-Häme, päätoimipaikka Tampereella ja toimipaikka Hämeenlinnassa

5. Keski-Suomen elinvoimakeskus

Keski-Suomi, päätoimipaikka Jyväskylässä

6. Itä-Suomen elinvoimakeskus

Etelä-Savo, Pohjois-Savo ja Pohjois-Karjala, päätoimipaikka Kuopiossa ja toimipaikat Mikkelissä ja Joensuussa

7. Etelä-Pohjanmaan elinvoimakeskus

Etelä-Pohjanmaa, päätoimipaikka Seinäjoella

8. Pohjanmaan elinvoimakeskus

Pohjanmaa ja Keski-Pohjanmaa, päätoimipaikka Vaasassa ja toimipaikka Kokkolassa

9. Pohjois-Suomen elinvoimakeskus

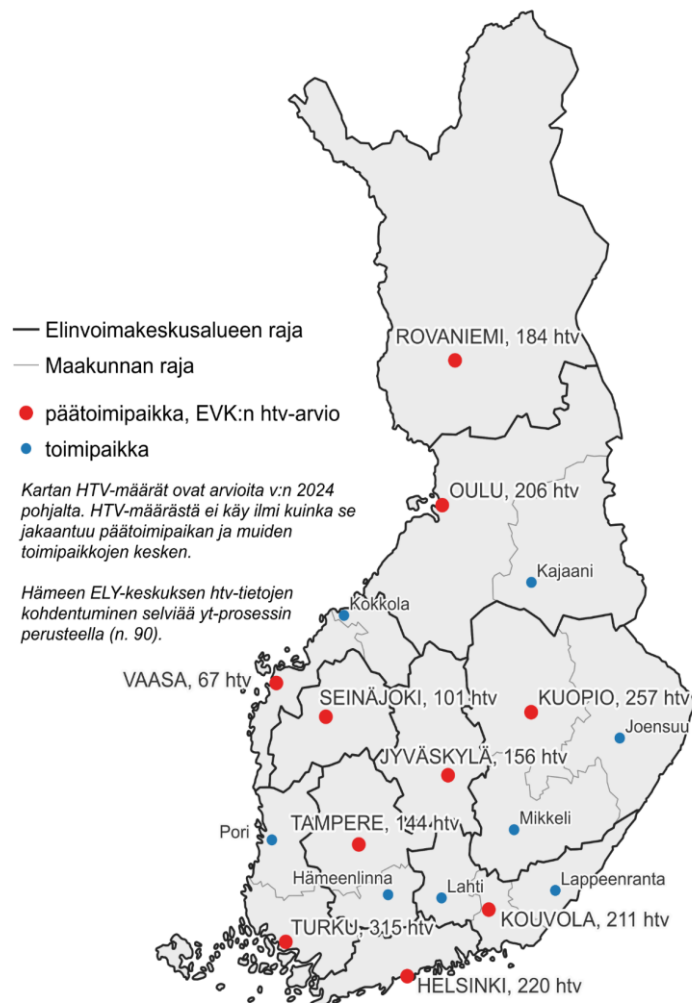
Pohjois-Pohjanmaa ja Kainuu, päätoimipaikka Oulussa ja toimipaikka Kajaanissa

10. Lapin elinvoimakeskus

Lappi, päätoimipaikka Rovaniemellä

Lisäksi Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskus, lyhenne KEHA-keskus

- Toimialueena koko Suomi

Elinvoimakeskusten tehtäväryhmät ja tehtävät 1/2

Elinvoimakeskukset hoitavat niille erikseen säädettyjä tehtäviä seuraavissa tehtäväryhmissä:

1. alueellisen työllisyyden, osaavan työvoiman saatavuuden sekä kulttuurin edistäminen;
2. maa- ja puutarhatalous, maaseudun kehittäminen, kala- ja porotalous, elintarvikkeet, maatalouden tuotantopanosten turvallisuus ja laatu, luonnonmukainen tuotanto, eläinten terveys ja hyvinvointi, kasvinterveys sekä vesitalous;
3. liikennejärjestelmän toimivuus, liikenneturvallisuus, tie- ja liikenneolot sekä maanteiden pito;
4. yritystoiminnan kestävä kasvu, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta, kansainvälistyminen ja kilpailukyky sekä energiantuotanto;
5. työ- ja koulutusperusteinen maahanmuutto, maahanmuuttajien kotoutumisen ja hyvien väestösuhteiden edistäminen;
6. luonnon monimuotoisuuden hyvän tilan edistäminen sekä kulttuuriympäristön hoito, vesien hyvän tilan edistäminen, alueidenkäytön ja ilmastotyön edistäminen sekä ympäristökasvatus;
7. eräät tässä momentissa mainittuihin tehtäväryhmiin liittyvät Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman toimeenpanotehtävät sekä 2 kohdassa mainittuihin eräisiin tehtäväryhmiin liittyvät Euroopan unionin maataloustuki- ja maaseuturahaston tukien toimeenpanotehtävät sekä delegoidut maksajavirastotehtävät.

Elinvoimakeskusten tehtäväryhmät ja tehtävät 2/2

Elinvoimakeskusten tehtävänä on lisäksi

1. alueiden kehittäminen, yrittäjyyden ja elinkeinotoiminnan edistäminen, yritystoimintaa edistävä neuvonta, palveluohjaus ja verkostotyö sekä työelämän laadun edistäminen;
2. tuottaa ja jakaa ympäristöä koskevaa tietoa, parantaa ympäristötietoutta sekä edistää ympäristöhankkeiden toteuttamista.
3. valvoa yleistä etua kalatalousasioissa ja sille laeissa hoidettaviksi säädetyissä vesitalousasioissa, huolehtia valtion vesitaloudellisista luvista ja yksityisoikeudellisista sopimuksista sekä valtion vesistörakenteista sekä edistää maa- ja metsätalouden vesienhallintaa.

Elinvoimakeskusten muista kuin 1 momentissa mainituista tehtävistä säädetään erikseen.

Elinvoimakeskukset ja varautuminen

- Elinvoimakeskukset edistävät varautumista toimialueillaan niille säädetyillä tehtävälajoilla, esimerkiksi alkutuotannon, vesivarojen, liikenteen ja tienpidon osalta, joissa itse toimijat lopulta vastaavat omasta varautumisestaan
- Elinvoimakeskusten kokonaisvarautumista tullaan yhteensovittamaan virastotasolla kaikki osastot läpileikaten. Toimialakohtaista varautumistyötä tehdään keskusten osastoilla.
- Elinvoimakeskusten varautuminen perustuu valmiuslakiin, toimialakohtaiseen lainsäädäntöön sekä mm. yhteiskunnan turvallisuusstrategian mukaisiin tehtäviin
- Elinvoimakeskuksia koskevassa lainsäädäntöehdotuksessa varautumisvelvoitetta ei ole asetettu, sillä tulkinta on, että valmiuslain ja toimialakohtaisten säädösten kautta tulevat riittävät velvoitteet

Elinvoimakeskusten johtamis- ja ohjausjärjestelmän peruslinjat

- Päätoiminen ylijohtaja (toisin kuin nykyisissä ELY-keskuksissa), jonka valtioneuvosto nimittäisi. Ylijohtajalla otto-oikeus (pl. mm. yleisen edun valvonta-asiat)
- Ylijohtaja nimittäisi osastopäälliköt yhteistyössä ohjaavien ministeriöiden kanssa.
- Elinvoimakeskusten yleishallinnollinen ohjaus kuuluu työ- ja elinkeinoministeriölle.
- Elinvoimakeskusten toimintaa ohjaavat omilla toimialoillaan opetus- ja kulttuuriministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö ja ympäristöministeriö tai keskushallinnon virasto, jonka tehtäväksi ohjaus on erikseen säädetty tai määrätty (*toimialaohjaus*).
- Elinvoimakeskuksille laaditaan niiden toiminnan yleistä suunnittelua, ohjausta ja järjestämistä varten **yhteinen strategia-asiakirja** (*strateginen suunnittelu*). Lisäksi jokaiselle elinvoimakeskukselle laaditaan **strateginen tulossopimus** (*tulosohjaus*).
- Elinvoimakeskusten suunnittelun ja ohjauksen yhteensovittamiseksi asetetaan neljäksi vuodeksi kerrallaan **yhteensovittamisryhmä**, jossa ovat toimialaohjaavat ministeriöt ja keskushallinnon virastot sekä elinvoimakeskukset ja Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskus.

Elinvoimakeskusten toimeenpanohankkeen esittely

| Työ- ja elinkeinoministeriö, elinvoimakeskusten toimeenpano

**Valtion aluehallinnon
uudistus**

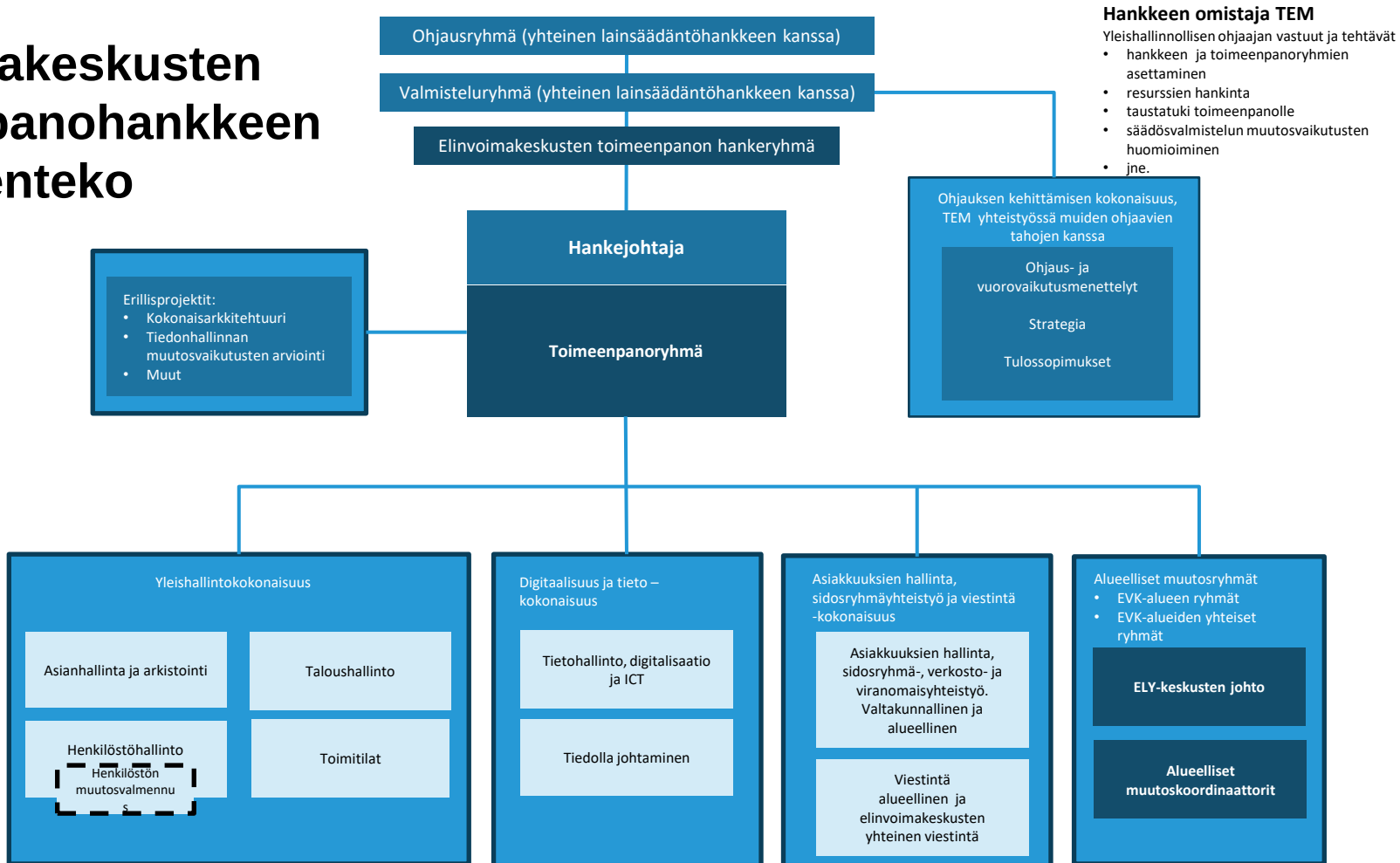
Elinvoimakeskusten
toimeenpanohanke

Elinvoimakeskusten toimeenpanohanke

- Työ- ja elinkeinoministeriö asetti syksyllä 2024 toimeenpanohankkeen elinvoimakeskusten suunnittelua ja perustamista varten.
- Valtakunnalliseen valmisteluun on nimetty 11 ryhmää ja 2 erillisprojektia, joissa on mukana noin 130 henkilöä.
- Toimeenpanon kannalta erittäin merkittävä työ tehdään ELY-keskuksissa ja KEHA-keskuksessa.
- Hankkeen kokonaisbudjetti noin 3,5 miljoonaa euroa.
- Valtakunnallinen toimeenpano tukee alueellista toimeenpanoa.
- Alueellista valmistelua varten on nimetty 10 alueellista muutoskoordinaattoria ja alueellista muutosryhmää.

Elinvoimakeskusten toimeenpanohankkeen päättöksenteko

Huomioita elinkeinojen edistämisen tehtävien näkökulmasta TEM- hallinnonalalla

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Elinkeinojen edistämisen tehtävistä uudistuksessa

- TEMin ja MMM:n hallinnonalojen rahoitustehtävät (ml. investointien tukeminen) sekä muut elinkeinojen edistämisen ELY-keskusten tehtävät siirtyvät kokonaisuudessaan toimeenpantaviksi uusissa elinvoimakeskuksissa ja laajoissa alueellisissa kumppanuuksissa.
- Nykymuotoiset ELY-keskusten yritysrahoitusmäärärahat siirtyvät elinvoimakeskuksiin eivätkä niiden jakoperusteet muutu virastouudistuksen yhteydessä.
- Tehtäväjakoa kuntien, maakuntien ja valtion välillä elinkeinojen edistämisen ja aluekehittämisen tehtävissä ei muuteta.
- Hallituksen esityksessä Valtion aluehallintouudistusta koskevaksi lainsäädännöksi on kyse valtion aluehallinnon rakenneuudistuksesta, joka tarjoaa (vain) raamit elinkeinojen edistämisen tehtävälle.
- Elinvoimakeskuksia koskevaan virastolakiesitykseen sisältyy nykyiseen ELY-lakiin verrattuna silti eräitä kirjauksia, jotka tukevat elinkeinojen edistämisen tehtäväkokonaisuuden vaikuttavaa toimeenpanoa.
 - Esim. elinvoimakeskusten toiminta-ajatus - elinkeinotoiminnan kestävä kasvu osana alueiden elinvoimaa.
 - Elinvoimakeskusten tehtävät-pykälään tehdyt lisäykset tukevat esim. laajan verkostotehtävän toimeenpanoa alueellisissa ekosysteemeissä (ml. yhteistyö "elinvoimakuntien" kanssa, joilla on vastuu myös työvoimapalvelujen järjestämisestä)

Elinkeinojen edistämisen tehtävistä uudistuksessa

- Varsinaista toiminnallista kehittämistä (palvelut ja sujuvat palvelupolut yritysasiakkaille, prosessit, asiakaslähtöinen verkostoyhteistyö alueilla) tehdään osana elinvoimakeskusten toimeenpanovalmistelua ja muuta kehittämistyötä tulevinä vuosina. Esim.
 - Työ- ja elinkeinoministeriö on käynnistämässä Elinvoimakeskusten kasvupalvelut – hankkeen toiminnallisen kehittämisen sateenvarjona yritysasiakasrajapinnan tehtävissä.
 - Osana JTS 2026-2029 valmistelua ja TK-rahoitussuunnitelmaa esitetään esim. uuden rahoitusmekanismin käyttöönottoa elinvoimakeskuksissa 2026 alkaen yhä useampien pk-yritysten tukemiseksi ja vivuttamiseksi TKI-polulla.
 - Kohdejoukkona ovat vielä pääosin kotimarkkinoilla toimivat, merkittävää TKI- ja kansainvälistymispotentiaalia omaavat pk-yritykset erityisesti Etelä- ja Länsi-Suomessa, jotka eivät ole vielä esim. Business Finlandin kohderyhmää.